

รายงานการวิจัย

การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการแข่งขันไหว้ครุมวยไทย ทักษะมวยไทย และศิลปะมวยไทย ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยครั้งที่ 12 จังหวัดอุบลราชธานี

ณัฐกานต์ งามพุดชา¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการแข่งขันไหว้ครุมวยไทย ทักษะมวยไทยและศิลปะมวยไทย ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยครั้งที่ 12 ณ จังหวัดอุบลราชธานี เปรียบเทียบปัญหาการจัดการแข่งขันไหว้ครุมวยไทย ทักษะมวยไทย และศิลปะมวยไทย ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยครั้งที่ 12 ณ จังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้ควบคุมทีม ผู้ฝึกสอน และนักกีฬา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ควบคุมทีม ผู้ฝึกสอน นักกีฬาของศูนย์อนุรักษ์ศิลปะมวยไทย ทั้ง 30 ศูนย์ในสังกัดของสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการที่เข้าร่วมการแข่งขันไหว้ครุมวยไทย ทักษะมวยไทย และศิลปะมวยไทย ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยครั้งที่ 12 ได้มาโดยสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นผู้ควบคุมทีมจำนวน 28 คน ผู้ฝึกสอน 52 คน นักกีฬาจำนวน 191 คน รวมทั้งสิ้น 271 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ชนิด 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิจัยร้อยละค่าเฉลี่ย (X) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้ Scheffe ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาและการจัดการแข่งขันไหว้ครุมวยไทย ทักษะมวยไทย และศิลปะมวยไทย ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยครั้งที่ 12 ประจำปี 2551 ณ จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน และระดับน้อย 2 ด้าน โดยด้านที่มีระดับปัญหาสูงที่สุดคือ ด้านงบประมาณ รองลงมาคือด้านบุคลากร และด้านที่มีปัญหาค่ำที่สุดคือ ด้านการดำเนินการ

2. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการแข่งขันไหว้ครุมวยไทย ทักษะมวยไทย และศิลปะมวยไทย ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยครั้งที่ 12 จังหวัดอุบลราชธานี ตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมตัว

¹ บัณฑิตวิทยาลัย ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามวยไทยศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ด้านการดำเนินการ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร และพบว่าไม่แตกต่างกันจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านสถานที่อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายกลุ่มพบว่าด้านการเตรียมการ นักกีฬามีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ควบคุมทีม และ ผู้ฝึกสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ควบคุมทีมและผู้ฝึกสอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ด้านการดำเนินการและด้านงบประมาณ ผู้ควบคุมทีม ผู้ฝึกสอน และนักกีฬามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ด้านบุคลากร นักกีฬามีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ฝึกสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 แต่ไม่แตกต่างจากผู้ควบคุมทีม ส่วนผู้ควบคุมทีมและผู้ฝึกสอน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ สภาพปัญหาการจัดการแข่งขันไหว้ครูมวยไทย

ABSTRACT

The purposes of this research were to study of problem state in competition administration Wai-Khru Muay Thai, Muay Thai skill and Kee Ta Muay Thai Compete for the Championship of Thailand the 12th 2008 Ubolratchathani and to compare problems towards this competition among three sample groups. The first group was team managers. The second group was coaches and the third group was athletes. The sample used in this study was team

managers, coaches and athletes in all of 30 Muay Thai Conservation Center of Thailand under the office of sports and recreation development participating in the competition administration Wai-Khru Muay Thai, Muay Thai skill and Kee Ta Muay Thai Compete for the Championship of Thailand the 12th 2008 Ubolratchathani. The research samples consisted of 28 team managers, 52 coaches and 191 athletes. The total sample size was 271 who were chosen by purposive random sampling. The instruments used in this study were 5 rating-scale questionnaire on satisfaction that constructed by researcher. Statistics used in data analysis were percentage, mean and standard deviation, one-way analysis of variance, and difference analysis by pair of data using Scheffe analysis.

The research findings were as follows:

1. Problem state in competition administration Wai-Khru Muay Thai, Muay Thai skill and Kee Ta Muay Thai Compete for the Championship of Thailand the 12th 2008 Ubolratchathani was in moderate level in two aspect and in a little level in two aspect. Specifically considered, the aspect with highest value was the aspects of budget and the second order relating to the human resources. The aspect with lowest level of problem was the management.

2. The comparison of problem state of competition administration Wai-Khru Muay Thai, Muay Thai skill and Kee Ta Muay Thai Compete for the Championship of Thailand the 12th 2008 Ubolratchathani, according to the respondents, was statically significant difference at .05 level in 4 aspects: preparation, management, budget and human resources. It was found that there was no statistically significant difference in one aspect: equipment and facilities. When compared a sampling subject in each couple, it was found that, the opinions of athletes, differed from those of team managers and coaches at the .05 level of significance in the aspects of preparation while there were no difference between the opinions of team managers and coaches. On the aspect of management and the aspects of budget, team managers, coaches and athletes were no statistically significant difference. According to the aspect of human resources, athletes and coaches expressed significantly different opinions at .05 level but there were no difference from the opinion of team managers. While there were no difference between the opinions of team managers and coaches.

Keyword problem state in competition administration Wai-Khru Muay Thai.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มวยไทยมีทักษะของการต่อสู้ป้องกันตัวด้วยการใช้หมัด เท้า เข่า สอก เป็นอาวุธประจำตัวที่สามารถใช้ทำอันตรายคู่ต่อสู้ได้มาใช้งานอย่างชาญฉลาด และมีศิลปะอย่างสูง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นประการหนึ่งของคนไทย นับว่าเป็นศิลปะประจำชาติ ในตอนแรกนั้นการฝึกฝนมวยไทยก็เพื่อจะใช้ต่อสู้กับข้าศึกศัตรู เมื่อบ้านเมืองสงบร่มเย็นก็ได้เปลี่ยนจากการฝึกมวยไทยเพื่อประกอบการทำสงคราม ฝึกเพื่อการแข่งขันและแสดงศิลปะการต่อสู้ในโอกาสต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์มวยไทยที่มักกล่าวขานและยกย่องต่อ ๆ กันมา คือนายขนมต้ม ซึ่งเป็นเชลยศึกที่ถูกกวาดต้อนไปอยู่พม่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาแตกครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2310 โดยในปี พ.ศ. 2313 พระเจ้ากรุงอังวะกษัตริย์พม่าโปรดให้จัดงานพิธีสมโภชมหาเจดีย์ใหญ่ ณ เมืองร่างกุ้ง ทรงตรัสให้หานักมวยไทยฝีมือดีมาเปรียบกับนักมวยพม่า แล้วให้ชกกันหน้าพระที่นั่ง ซึ่งนายขนมต้มชกชนะนักมวยพม่าถึง 10 คน โดยไม่มีการพักเลย จนกษัตริย์พม่าได้ตรัสชื่นชมว่า “มวยไทยนี้ พิชยสงครามตัวนัก แม้มีเพียงมือเปล่าก็สามารถเอาชนะศัตรูได้นับสิบ” การชกชนะครั้งนี้เป็นการเผยแพร่ศิลปะมวยไทยในต่างแดนเป็นครั้งแรกที่ได้มีการบันทึกไว้ วันที่นายขนมต้มชกชนะพม่านั้น เป็นวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2313 ต่อมาจึงได้ถือเอาวันที่ 17 มีนาคม ของทุกปีเป็นวันนักมวยไทย (สำนักงาน

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2540 : 20)

สำนักพัฒนากีฬา สำนักงานพัฒนา กีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ตระหนักถึงความสำคัญของศิลปปะมวยไทย ได้จัดโครงการอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปปะมวยไทยขึ้น ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2539 ดำเนินการจัดตั้งศูนย์อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปปะมวยไทยทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของไทยควบคู่กันไปกับการส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปปะมวยไทย ให้แพร่หลายในหมู่ประชากรของประเทศ โดยเฉพาะในหมู่นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชน ทั้งในเมืองและชนบท ให้มีจิตสำนึกที่จะหวงแหนและธำรงรักษาศิลปปะมวยไทยไว้เป็นมรดกของประเทศ อีกทั้งยังมีความเชื่อโดยรวมว่าศิลปปะมวยไทยเป็นการต่อสู้ที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์จะเป็นวิธีที่ดีในการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชน ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของสังคมสืบไป

การแข่งขันและประกวดไหว้ครูมวยไทย ทักษะมวยไทยและศิลปะมวยไทย ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยมีการจัดการแข่งขันทั้งสิ้น 12 ครั้ง ผู้วิจัยได้มีโอกาสมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการฝ่ายปฏิคมและสวัสดิการ เจ้าหน้าที่จัดการต้อนรับ อำนวยความสะดวกในการแข่งขัน ทั้งที่ 11 ประจำปี 2550 ณ จังหวัดราชบุรี และได้เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการแข่งขัน ครั้งที่ 12

ประจำปี 2551 ณ จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยพบปัญหาและข้อบกพร่องในการจัดการแข่งขันหลายด้าน เช่น ปัญหาการประชาสัมพันธ์ มีผู้เข้าชมน้อย เมื่อเกิดปัญหาในการแข่งขันขาดผู้ประสานงาน ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ จากสาเหตุของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาของการจัดการแข่งขันประกวดไหว้ครูมวยไทย ทักษะมวยไทย และศิลปะมวยไทย ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 12 จังหวัดอุบลราชธานีในด้านต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงสำหรับแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและเป็นประโยชน์ในการจัดการแข่งขันในครั้งต่อไปให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของการจัดการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการแข่งขันไหว้ครูมวยไทย ทักษะมวยไทยและศิลปะมวยไทย ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 12 จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการแข่งขันไหว้ครูมวยไทย ทักษะมวยไทยและศิลปะมวยไทย ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 12 จังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้ควบคุมทีม ผู้ฝึกสอน และนักกีฬา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้ควบคุมทีม ผู้ฝึกสอน นักกีฬาของศูนย์อนุรักษ์ศิลปะมวยไทย ทั้ง 30 ศูนย์ ในสังกัดของสำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการที่เข้าร่วมการแข่งขัน ประจำปี 2551 รวมทั้งสิ้น 480 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น 271 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ 0.99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติ คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบระหว่างกลุ่มของ Scheffe วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามการวิจัยเป็นผู้ควบคุมทีม ผู้ฝึกสอน และนักกีฬาที่เข้าร่วมการแข่งขัน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 15-20 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและเป็นนักกีฬา
2. สภาพปัญหาและการจัดการแข่งขันไหว้ครูมวยไทย ทักษะมวยไทยและศิลปะมวยไทยชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 12 จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกเป็นรายด้านดังนี้

2.1 ด้านการเตรียมการ มีระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุดคือ ความเหมาะสมของระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์การแข่งขัน รองลงมาคือ การเตรียมความพร้อมด้านกรรมการตัดสิน เจ้าหน้าที่เทคนิคการแข่งขัน และความพร้อมของสนามกีฬา สถานที่ อุปกรณ์เพื่อการจัดการแข่งขัน

2.2 ด้านการดำเนินการ มีระดับปัญหาภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหามากที่สุดคือ การรายงานผลการแข่งขันมีความรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ รองลงมาคือ ความพร้อมของสถานที่พักนักกีฬาระหว่างรอการแข่งขัน และความเหมาะสมของช่วงเวลาที่กำหนดการแข่งขัน

2.3 ด้านงบประมาณ มีระดับของปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงที่สุดคือ ความเพียงพอของงบประมาณในการที่ใช้ในการเก็บตัวฝึกซ้อมก่อนการลงแข่งขัน รองลงมาคือความเหมาะสมของเบี้ยเลี้ยงนักกีฬาที่ได้รับกับค่าใช้จ่าย และความสะดวกในการเบิกจ่ายงบประมาณในการดำเนินงาน

2.4 ด้านบุคลากร มีระดับปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงที่สุดคือ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่เทคนิคควบคุมกติกากาการแข่งขัน รองลงมาคือ ความตรงต่อเวลาของเจ้าหน้าที่ดำเนินการแข่งขัน และความเพียงพอของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการจัดการแข่งขัน

2.5 ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีระดับปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย ข้อที่มีระดับของปัญหาสูงที่สุดคือ ความสะอาดของห้องน้ำ ห้องส้วมในสนามแข่งขัน รองลงมาคือความเพียงพอของสนามฝึกซ้อม และอาคารที่พักนักกีฬามีความเงียบสงบ เหมาะแก่การพักผ่อน

3. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการแข่งขันในทวีปครุมวยไทย ทักษะมวยไทยและศิลปะมวยไทยชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 12 จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกเป็นรายด้านดังนี้

3.1 ด้านการเตรียมการของนักกีฬา นักกีฬามีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ควบคุมทีมและผู้ฝึกสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้ควบคุมทีมและผู้ฝึกสอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ด้านการดำเนินการ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ด้านงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 ด้านบุคลากร กลุ่มตัวอย่างนักกีฬามีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ฝึกสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และแตกต่างจากผู้ควบคุมทีมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและการจัดการแข่งขันจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาพบว่าด้านที่มีปัญหาสูงที่สุดคือ ด้านงบประมาณ รองลงมาคือด้านบุคลากร และด้านการดำเนินงานตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการแข่งขันในทวีปครุมวยไทย

จากการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการแข่งขัน มี 1 ด้าน คือ ด้านสถานที่อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นในการจัดการแข่งขันครั้งนี้พบว่า ควรมีการปรับปรุง การประชาสัมพันธ์ การเตรียมความพร้อม การประสานงาน การจ่ายเบี้ยเลี้ยง การคัดเลือกผู้ตัดสินที่ยุติธรรม การจัดสถานที่ ฝึกซ้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการจัดการแข่งขันไหว้ครูมวยไทย ทักษะมวยไทยและศิลปะมวยไทย ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 12 จังหวัดอุบลราชธานี บางรายการอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการแข่งขันแต่ละครั้ง ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการแข่งขันในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยถึงสภาพปัญหาการจัดการแข่งขันไหว้ครูมวยไทย ทักษะมวยไทย และศิลปะมวยไทย ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 12 จังหวัดอุบลราชธานี ตามความคิดเห็นของผู้เข้าแข่งขัน เพื่อให้ทราบข้อมูลในแนวลึกควรศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนในการจัดการแข่งขันด้วย

2. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยอาจจะไม่ครอบคลุมเพียงพอ ฉะนั้นควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือเทคนิคการวิจัยอื่นที่สามารถแสวงหาคำตอบการวิจัยได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาญชัย ยมคิษฐ์. (2548). รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและสร้างเสริมกีฬามวยไทย แบบบูรณาการในมหกรรมกีฬาภูมิภาคไทย. รายงานวิจัย ทูลอดหนุนจากคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- ณรงค์ คำหงส์. (2538). ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการแข่งขันกีฬาวิทยาลัยพลศึกษาแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- วัลลภ พงษาพันธ์. (2546). ปัญหาและแนวทางในการบริการการจัดการแข่งขันกีฬาภายใน ของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2540). ศิลปะมวยไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา

โอภาส ศิริอนันต์. (2541). ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการแข่งขันกีฬานักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา